

Idapartnerluse kaubandusaspektid

Euroopa Parlamendi 3. juuli 2012. aasta resolutsioon idapartnerluse kaubandusaspektide kohta (2011/2306(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse käimasolevaid läbirääkimisi ELi–Ukraina, ELi–Moldova, ELi–Gruusia, ELi–Armeenia ja ELi–Aserbaidžaanis assotsieerimislepingute üle, mis sisaldavad olulisi kaubanduse elemente,
- võttes arvesse nõukogu 22. jaanuari 2007. aasta järeldusi, millega võeti vastu läbirääkimisjuhised ELi–Ukraina assotsieerimislepingu kohta, mis hõlmab põhjalikku ja laiaulatuslikku vabakaubanduspiirkonda,
- võttes arvesse nõukogu 10. mai 2010. aasta järeldusi, millega võeti vastu läbirääkimisjuhised ELi–Armeenia ja ELi–Gruusia assotsieerimislepingute kohta, mis mõlemad hõlmavad põhjalikku ja laiaulatuslikku vabakaubanduspiirkonda,
- võttes arvesse nõukogu 15. juuni 2009. aasta järeldusi, millega võeti vastu läbirääkimisjuhised ELi–Moldova assotsieerimislepingu kohta, ning nõukogu 20. juunil 2011. aastal vastu võetud täiendavaid üksikasjalikke läbirääkimisjuhiseid põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna kohta,
- võttes arvesse nõukogu 10. mai 2010. aasta järeldusi, millega võeti vastu läbirääkimisjuhised ELi–Aserbaidžaanis assotsieerimislepingu kohta,
- võttes arvesse Euroopa Ühenduse ja toonase Nõukogude Liiduga 1989. aastal sõlmitud ning seejärel Valgevene poolt heaks kiidetud kaubandus- ja koostöölepingut,
- võttes arvesse Euroopa Komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 25. mai 2011. aasta ühisteatist uue lähenemisviisi kohta muutuvale naabrusele (COM(2011)0303),
- võttes arvesse Euroopa naabruse poliitika (ENP) arengut alates 2004. aastast ja eelkõige komisjoni eduaruandeid selle elluviimise kohta,
- võttes arvesse oma soovitusi alustada assotsieerimislepingute läbirääkimisi Moldova, Gruusia, Armeenia ja Aserbaidžaaniga,
- võttes arvesse Armeenia, Aserbaidžaanis, Gruusia ja Moldovaga ühiselt vastu võetud tegevuskavasid ning Ukrainaga vastu võetud assotsieerimiskava,
- võttes arvesse 7. mail 2009. aastal Prahis toimunud idapartnerluse tippkohtumise ja 29.–30. septembril 2011. aastal Varssavis toimunud idapartnerluse tippkohtumise ühisavaldusi,
- võttes arvesse Euronesti parlamentaarse assamblee loomist selle 3. mai 2011. aasta asutamisdokumendiga,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 8 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 207,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 48,
 - võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni raportit (A7-0183/2012),
- A. arvestades, et idapartnerite suhtes on läbivaadatud Euroopa naabruspoliitika peamine eesmärk ja taotlus põhjalikke ja laiaulatuslikke vabakaubanduspiirkondi (Deep and Comprehensive Free Trade Area – DCFTA) hõlmavate assotsieerimislepingute sõlmimine ja rakendamine;
 - B. arvestades, et neli kuuest idapartnerluse riigist on juba Maaailma Kaubandusorganisatsiooni liikmed, aga Aserbaidžaaani ja Valgevene valitsustel on vaid vaatejastaatus;
 - C. arvestades, et pärast 2011. aastal ELi lõunanaabruses aset leidnud ja nüüd araabia kevade nime all tuntud revolutsioonilisi liikumisi on EL pööranud palju tähelepanu lõunanaabritele; arvestades, et idapartnerluse riigid ja ELi kaubandussuhted nendega väärivad ELi tähelepanu;
 - D. arvestades, et Hiina majanduslik mõju idapartnerluse riikides üha kasvab;
 - E. arvestades, et põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna alased läbirääkimised Ukrainaga viidi lõpule 2011. aasta oktoobris; arvestades, et nimetatud vabakaubanduspiirkond jõustub alles pärast ELi–Ukraina assotsieerimislepingu sõlmimist, millele on hetkel takistuseks ELi rahulolematuus Ukraina sisepoliitilise arenguga ja kohtusüsteemi toimimisega;
 - F. arvestades, et nõukogu kiitis 2011. aasta detsembris heaks põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna alased läbirääkimised Gruusia ja Moldovaga ning läbirääkimiste esimene voor peaks aset leidma 2012. aasta kevadel;
 - G. arvestades, et 2011. aastal tegi Armeenia suuri edusamme peamiste soovitude täitmiseks ning põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna alased läbirääkimised ELi ja Armeenia vahel käivitati 2012. aasta veebruaris ja need algasid 6. märtsil 2012. aastal;
 - H. arvestades, et WTOga ühinemise protsess on Aserbaidžaanis kestnud 1997. aastast alates, kuid edusammud on olnud kesised ning see on ELiga peetavate põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna alaste läbirääkimiste alustamise üks peamine takistus;
 - I. arvestades, et Valgevene on seni osalenud erinevates idapartnerluse platvormides ainult piiratud ulatuses; arvestades, et see kahjustab idapartnerluse lõppeesmärgi saavutamist, milleks on demokraatia tugevdamine, progress, stabiilsus ja heaolu ELi idanaabruses; võtab teadmiseks uue, Venemaast, Kasahstanist ja Valgevenest koosneva majandusruumi majandusliku dünaamika ja ergutab selle liikmeid järgima oma kaubandustegevuses rahvusvaheliselt tunnustatud eeskirju ja norme, mille on kehtestanud WTO;

- J. arvestades, et ELi idapartneritel kui endistel Nõukogude Liidu vabariikidel on ühine ajalooline ja institutsiooniline taust ning nende viimase kahekümne aasta poliitilises ja sotsiaalmajanduslikus üleminekus esinenud probleemid on sarnased;

Üldised kaalutlused

1. toonitab, et ELiga põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade loomise võimalus on partnerriikidele üks põhistiimuleid nende reformipüüdlustes; peab nimetatud piirkondade loomist ELi kahepoolse kaubanduspoliitika üheks kõige paljutõotavamaks vahendiks stabiilse, läbipaistva ja prognoositava majanduskeskkonna saavutamisel, mille puhul austatakse demokraatiat, põhiõigusi ja õigusriiki, mis ei suurenda mitte ainult majanduslikku integratsiooni kaubandustõkete järkjärgulise eemaldamise abil, vaid aitab ka ühtlustada õigusraamistikku kaupade ja teenuste kaubandust mõjutavates valdkondades, eelkõige tugevdades investeeringute kaitset, muutes sujuvamaks tolli- ja piiriprotseduurid, vähendades tehnilisi ja muid mittetariifseid kaubandustõkkeid, tugevdades sanitaar- ja fütosanitaareeskirju, parandades loomade heaolu, tugevdades konkurentsi ja riigihangete õigusraamistikke ning tagades jätkusuutliku arengu; on seisukohal, et põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduslepingute sõlmimine on hädavajalik, et vältida proteksionismi kaldumist globaalsel tasandil;
2. tunnistab, et põhjalikud ja laiaulatuslikud vabakaubanduspiirkonnad on ELile olulised kaubandusvahendid pikaajaliste majandussuhete loomiseks kolmandate riikidega; tunnistab selliste piirkondade mõju ELi kaubanduspartneritest riikide kogu toimimisele; see mõju hõlmab enam kui pelgalt kaubandusküsimused, mõjutades ka demokraatia, õigusriigi ja muude ühiste standardite olukorda;
3. rõhutab, et kui tehakse otsuseid ELi võimalike partnerite valmisoleku hindamise üle kaubanduslääbirääkimiste alustamiseks, tuleks olla vaba poliitilistest eelarvamustest ning see peaks suuremal määral sõltuma kaubanduspartneri tegelikust suutlikkusest tõhusalt rakendada põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduslepingute tingimusi;
4. mõönab asjaolu, et põhjalikud ja laiaulatuslikud vabakaubanduslepingud võiksid olla laiema poliitilise lepingu (assotsieerimisleping) keskne osa; rõhutab aga, et juhtudel, kui assotsieerimisleping teatava kolmanda riigiga ei ole võimalik või soovitatav, tuleks kaaluda muid strateegiaid, et püüelda tulemuslikult asjaomase riigiga seotud liidu majandus- ja kaubanduseesmärkide poole;
5. rõhutab, et idapartnerite abistamiseks peamiste soovitude järgimisel ja nende rakendussuutlikkuse suurendamisel on olulised terviklik institutsioonide ülesehitamise programm, tehnilise abi ja teabevahetuse programm (TAIEX) ning mestimisprogrammid;
6. tunnistab, et suurem kaubanduslik integreerumine ja selleks vajalikud sügavutiminevad muudatused majandusstruktuurides nõuavad meie idapartneritelt märkimisväärseid jõupingutusi nii lühikese kui keskmise ajavahemiku jooksul, kuid on veendunud, et pikas perspektiivis tasuvad sellisest integratsioonist saadavad hüved need jõupingutused ära; rõhutab, et kohaliku kodanikuühiskonna ja rahvusvaheliste vabühenduste toetus pikaajalise kasu suurendamisele ja selles osalemine on nende reformiprotsesside edukuse tagaja;

7. pooldab ELi ja idapartnerite vahelise koostöö tugevdamist mitmes sektoris, eelkõige tööstuse, VKEde, teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ja turismi valdkonnas;
8. on arvamusel, et nagu kirjeldati ülalmainitud ühisteatises uue lähenemisviisi kohta muutuvale naabrusele, on kaubandussuhetes idapartneritega õige kohaldada diferentseeritud käsitusviisi koos põhimõttega, mille kohaselt toetus oleneb tehtud edusammudest, tunnustades nende pingutusi, kes on teinud kõige rohkem edusamme ja kes motiveerivad teisi oma jõupingutusi suurendama; on seisukohal, et kaubandus peaks muutuseid hõlbustama ja rõhutab tingimuslikkuse sätete ja nende jõustamise tähtsust;
9. on veendunud, et idapartnerite ja ELi majanduslikku integratsiooni ei saa tõhusalt teostada ilma poliitiliste ja sotsiaalsete reformideta, ilma kodanikuühiskonna osalemiseta otsustusprotsessis ning ilma idapartnerite omavahelise majandusliku integratsioonita; rõhutab, et nende riikide majanduslik integratsioon peaks olema avatud, mis võimaldaks sellest saadavaid hüvesid ära kasutada; avaldab sellega seoses kahetsust, et piirkondlikud külmutatud konfliktid on paljude aastate vältel kahjustanud piiriülese kaubanduse tõhusust ja arengut ning põhjustavad jätkuvalt mõnele idapartnerile tohutut majanduslikku kahju ja jätavad nad majanduslikku isolatsiooni;
10. peab oluliseks, et EL pakub kõigile põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade partneritele paindlikke võimalusi, milleks neil on Maaailma Kaubandusorganisatsiooni eeskirjade kohaselt õigus;
11. juhib tähelepanu konfliktide ärahoidmise olulisusele majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse kaudu;
12. kutsub komisjoni üles andma eriliselt paindlikke võimalusi, millega edendatakse tärvavate tööstusharude ülesehitamist põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade partnerriikides;
13. kiidab heaks komisjoni ettepaneku mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 kohta, milles soovitatakse suurendada Euroopa naabruspoliitika rahastamist 40%; rõhutab oma seisukohta, et idapartnerid ei saa üksi kanda õigusaktide ühtlustamise ega vajalike institutsiooniliste ja struktuuriliste reformide kulusid ning et ELi finantstoetus, mis peaks täiendama nende enda reformipüüdlusi, aitab kaasa ka nende edusammudele; kutsub sellega seoses nõukogu üles suurendama rahastamist komisjoni soovitatud tasemele;
14. rõhutab ELi idapartnerluse riikide parlamentide tähtsust kaubandusalaste õigusaktide ühtlustamisel ELi *acquis*' ga, sest see on tulevaste vabakaubanduslepingute sõlmimise ja nõuetekohase rakendamise eeldus; palub ELil ja selle liikmesriikidel anda neile suuremat tehnilist abi ning kutsub eelkõige uusi ELi liikmesriike üles jagama nendega oma kogemusi ja häid tavasid, mis on kogunenud nende enda riiklike õigusaktide ja kaubandust käsitleva ühenduse õigustiku kooskõlastamisprotsessis;
15. väljendab heameelt Ukraina ja Moldova liitumise üle energiaühenduse asutamislepinguga, arvestades selle võimalikku tähtsat rolli ELi energiajulgeoleku eesmärkide saavutamisel ning nende riikide julgeolekule kaasa aitamisel;
16. väljendab rahulolu kõigi idapartnerlust tugevdavate jõupingutuste üle, iseäranis

komisjoni juhtalgatuste üle VKEde, sealhulgas idapartnerluse VKEde süsteemi, piirkondlike energiaturgude ja energiatõhususe kohta;

17. palub komisjonil edasi arendada ELi Musta mere strateegiat kui ELi energiaalase välisstrateegia tähtsat osa, sest Musta mere geostrateegiline asukoht pakub olulist energiajulgeoleku ja energiavarustuse mitmekesistamise võimalust;
18. tunnustab Euronesti parlamentaarse assamblee ja eelkõige selle majandusliku integratsiooni, õigusaktide ühtlustamise ja ELi poliitikale lähenemise komisjoni ning energiajulgeoleku komisjoni tähtsust Euroopa Parlamendi liikmete ja ELi idapartnerluse riikide parlamentide liikmete aruteludes kaubandusküsimuste teemal; avaldab lootust, et Valgevene parlamendi liikmetele esitatud tingimused Euronesti parlamentaarse assambleega liitumiseks täidetakse lähitulevikus;
19. rõhutab, et põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubanduspiirkond ei ole idapartneritele antav abi, vaid kaubandustehing, mis toob vastastikust kasu ja vastastikuseid kohustusi mõlemale osapoolale; kahetseb, et Euroopa naabruspoliitika läbivaatamisel ei töötata ikka veel selle kallal, kuidas sellise kaubanduspoliitika arendamine võiks aidata kaasa ELi majandushuvidele, tuues suurt kasu ELi tarbijatele, ettevõtetele ja töötajatele; toonitab, et sellised piirkonnad ei too idapartneritele üksnes majanduslikku kasu, vaid võivad kiirendada samuti institutsioonilisi reforme, ajakohastamist ja arengut;
20. võtab teadmiseks, et 18. oktoobril 2011. aastal loodi suurema osa Sõltumatute Riikide Ühendusse kuuluvate riikide vahel vabakaubanduspiirkond, kuhu kuuluvad ELi idapartnerid, välja arvatud Gruusia ja esialgu Aserbaidžaan; usub, et vabakaubanduslepingute sõlmimine teiste riikidega ei peaks kahjustama põhjalikke ja laiaulatuslikke vabakaubanduslepinguid, mida idapartnerluse riigid ELiga sõlmivad, ja toonitab, et ELi jaoks on tähtis pakkuda idapartneritele atraktiivset ja mõistlikku alternatiivi;
21. nõuab, et ELi Venemaa-suunaline strateegia peaks võtma nõuetekohaselt arvesse Venemaa mõju idapartnerluse riikidele; märgib, et Venemaa on sõlminud tolliliidu Kasahstaniga ja ühe idapartneri, Valgevenega; kahetseb, et Venemaa võib olla kahjustanud kaubanduslääbirääkimisi ELi ja mõne idapartneri, eelkõige Ukraina vahel, pakkudes neile alternatiivset lühiajalistel lahendustel põhinevat võimalust, näiteks madalamaid gaasihindu; arvab, et pikas perspektiivis osutuvad need alternatiivid idapartneritele kahjulikeks;
22. on kindel, et põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade edu sõltub suurel määral institutsioonide väljaarendamisest ning lubaduste nõuetekohasest elluviimisest, mida saab tagada ainult avatud, läbipaistvas ja korruptsioonivabas ärikeskkonnas, mis on põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade eduka rakendamise eeltingimus;
23. märgib, et oma idanaabruse heaolu ja stabiilsus on ennekõike ELi huvides ning ELi ja selle idapartnerite stabiilsed ja etteaimatavad suhted suurendavad kahtlemata kaubandusmahtu mõlemas suunas;
24. märgib samas, et EL on enamikule idapartnerluse riikidele peamine ekspordipartner;
25. märgib, et hoolimata sellest, et Gruusiat ja Moldovat on peamiste soovitude ehk

- põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna alaste läbirääkimiste algatamise tingimuste järgimisel saanud piisav edu, peavad nad siiski veel tagama, et nad pühenduvad reformiprotsessile pikaajaliselt ning et läbirääkimiste ajal toimub järjepidev reformiprotsess; rõhutab, et mõlemad riigid peavad veel tegema suuri edusamme õigusreformis, eriti tehniliste kaubandustõkete, sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete, intellektuaalomandi õiguste ja konkurentsioiguse valdkonnas;
26. väljendab muret idapartnerite institutsioonilise suutlikkuse üle seoses põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna tegeliku elluviimisega; rõhutab, et sellise vabakaubanduspiirkonna alase lepingu sõlmimine ei taga iseenesest edu, välja arvatud juhul, kui sellega kaasnevad tõhusad konkurentsialased ja korrupsioonivastased meetmed ning nende tõhus rakendamine;
27. märgib, et põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduslepingute sõlmimisel tuleb kinni pidada rahvusvaheliselt tunnustatud tööstandarditest; juhib tähelepanu sellele, et Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni kinnitatud põhitööõiguste realiseerimine on oluline inimõiguste austusväljendus;
28. nõuab kõrgeid eesmärke seadvat lähenemisviisi ELi ja idapartnerluse riikide majanduste integreerimisele põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduslepingute abil, hõlmates ka muid vaba ja õiglase kaubandusega seotud aspekte; soovib, et kõik põhjalikud ja laiaulatuslikud vabakaubanduslepingud sisaldaksid siduvat peatükki keskkonnakaitset ja rahvusvahelisi töötajate õigusi käsitlevate sätetega;

Armeenia

29. kiidab Armeenia valitsust peamiste soovitude järgimiseks tehtud jõupingutuste suurendamise eest 2011. aastal, tänu millele alustati 2012. aasta veebruaris põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna alaseid läbirääkimisi;
30. avaldab heameelt selle üle, et põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna alased läbirääkimised ELi ja Armeenia vahel käivitati 2012. aasta veebruaris ja need algasid 6. märtsil 2012. aastal; julgustab Armeeniat kasutama põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu potentsiaali riigi majanduse, ekspordivõimaluste ja ELi turule juurdepääsu edendamisel, vajalike reformide kiirendamisel ja üldiselt Armeenia standardite tõstmisel Euroopa tasemele; rõhutab, et tihedam majanduslik integratsioon ELiga peab aitama kaasa piirkonna poliitilise stabiilsuse ja julgeoleku tugevdamisele; loodab, et ELi ja Armeenia vahelise põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu sõlmimise läbirääkimised viiakse kiiresti lõpule;
31. tunneb heameelt põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna alaste läbirääkimiste alguse üle, mis loob võimalused kahe poole majandussuhete tugevdamiseks; peab hädavajalikuks jätkata reforme, mis on suunatud sellise stabiilse ja läbipaistva majandusliku keskkonna saavutamisele, mis oleks välisinvesteeringutele atraktiivne ning edendaks arengut ja töökohtade loomist;
32. usub, et põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu sõlmimine ergutab Armeenia majandust muu hulgas ka konkurents suurendamise abil;
33. avaldab kahetsust asjaolu üle, et Mägi-Karabahhi konflikt kajastub ikka veel Armeenia suletud piirides Aserbaidžani ja Türgiga, sest see hoiab riiki juurdepääsuteede

puudumise tõttu majanduslikus isolatsioonis; rõhutab, et muu hulgas on ka piiride avamine oluline tingimus välismaiste investeeringute ligitõmbamiseks;

34. on mures märkide pärast, mis näitavad, et poliitika- ja äriühingute vahel on jätkuvalt tihedad sidemed ning eksisteerivad suured tõkked ettevõtjate tegevusele, sh läbipaistmatu maksusüsteem ja investeeringute kaitse madal tase; möönab vajadust riigihangete ja konkurentsipoliitika tugeva institutsioonilise raamistiku järele, et sellega kaasneks tõhus jõustamismehhanism;
35. tunneb heameelt Armeenia otsuse üle ühineda WTO mõnepoolse lepinguga riigihangete kohta 2011. aasta detsembris; on veendunud, et see samm aitab kaasa Armeenia kui usaldusväärse kaubanduspartneri mainele;
36. rõhutab, et põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubandusleping peaks hõlmama Armeenia tõsist pühendumust reformida oma õigusakte vastavalt ELi standarditele ning tõhusaid korrupsioonivastaseid meetmeid;
37. soovib samuti, et põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubandusleping sisaldaks meetmeid, mille eesmärk on tugevdada konkurentsioõiguse rakendamist, võimaldades nii välisinvestoritel ja ettevõtjatel osaleda eelkõige Armeenia ehitus- ja energiatööstuses;
38. nõuab tungivalt, et Armeenia kiirendaks ELi sanitaar- ja füto-sanitaarmedetmete järgimise protsessi, mis võimaldaks Armeenia ekspordi mitmekesistamist, et see sisaldaks ka põllumajandustooteid;
39. usub, et Armeenia piiride avamise tulemusena vähenev sõltuvus Venemaa kaubanduslikust toetusest ja Venemaa valitsuse abist edendab Armeenia majanduskasvu; usub, et põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu sõlmimine ELiga oleks selles valdkonnas eriti kasulik;

Aserbaidžaan

40. tunnustab Aserbaidžaanilise jõupingutusi ja saavutusi õigusaktide ühtlustamisel ELi *acquis*'ga; väljendab sellega seoses heameelt uue tolliseadustiku ja ehitusseadustiku hiljutise vastuvõtmise üle;
41. rõhutab, et Aserbaidžaanilise ühinemine WTOga on põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna alaste läbirääkimiste alustamise põhieeldus ja viib seega ELi-Aserbaidžaanilise kaubandussuhte järgmisele tasemele; märgib, et Aserbaidžaanilise majanduse struktuur ei motiveeri riigi valitsust tugevalt WTO liikmeks püüdema ega ELiga põhjalikku ja laiaulatuslikku vabakaubanduslepingut sõlmima; rõhutab siiski, et vabakaubanduspiirkonna kasu ei ole puhtalt majanduslik, vaid see võib suunata kohalikku majandust nii, et see ei toetu enam liialt energiaekspordile; nõuab seetõttu tungivalt, et Aserbaidžaanilise valitsus suurendaks jõupingutusi WTOga ühinemiseks; palub selleks ELil anda Aserbaidžaanile vajalikku abi;
42. avaldab Aserbaidžaanilise tunnustust selle viimaste aastate märkimisväärse majanduskasvu üle; märgib aga, et naftasektor annab 50% Aserbaidžaanilise SKPst, 95% riigi ekspordist ja 60% selle eelarvetuludest ning see teeb Aserbaidžaanilise majanduse sõltuvaks naftahinna kõikumistest ja kõigist üleilmse nõudluse muutustest; palub sellega seoses Aserbaidžaanilise valitsusel kaaluda tõhusate ja püsivate meetmete võtmist, et riigi

majandust mitmekesistada;

43. tuletab meelde, et Aserbaidžaanil on konkurentsivõimelise põllumajandusliku tootmise edasiarendamise potentsiaal, ja soovib Aserbaidžaanil valitsusel seda valdkonda arvesse võtta kui võimalikku olulist sammu riigi majanduse ja Euroopa Liitu ning muudesse riikidesse eksporditava kauba mitmekesistamiseks, järgides liitu ekspordimisel ELi sanitaar- ja fütosanitaarnõudeid;
44. kutsub Aserbaidžaanil valitsust üles sisuliselt osalema korrupsioonivastases võitluses ning võitluses sotsiaalse ebavõrdsusega, mis võib viia ühiskondliku rahulolematuse, ja suurendama ettevõtjate juurdepääsu rahastamisele, muutes nii riigi majanduse konkurentsivõimelisemaks ja atraktiivseks välisinvesteeringutele;
45. toetab igati tulevase ELi–Aserbaidžaanil assotsieerimislepingu kaubandusteemalise osa muutmist põhjalikuks ja laiaulatuslikuks vabakaubanduslepinguks siis, kui kõik tingimused on täidetud;

Valgevene

46. kahetseb, et oma vaieldamatule potentsiaalile vaatamata triivib Valgevene EList järjest kaugemale nii oma üldiste poliitiliste ja majanduslike standardite kui ka oma majandusmudeli poolest;
47. rõhutab Valgevene strateegilise positsiooni tähtsust energia ja eelkõige ELi maagaasitarne transiitriigina; kutsub Valgevenet viivitamata ratifitseerima energiahartat ja seda nõuetekohaselt rakendama;
48. tuletab meelde, et EL on Venemaa järel Valgevene suuruselt teine kaubanduspartner;
49. rõhutab vajadust ELi abi suurendamise järele, et parandada haldusstruktuuride tulemuslikkust, eelkõige vajadust võidelda korrupsiooniga;
50. juhib tähelepanu raskustele Valgevene tegeliku majandusolukorra hindamisel, sest ametlik statistika varjab sõltumatute vaatlejate sõnul tegelikku olukorda, kus väidetavalt 20% valgevenelastest elab allpool vaesuspiiri;
51. märgib, et 80% ettevõtjatest on riigi omandis ja erasektori arengut takistavad diskrimineerivad ja meelevaldsed meetmed, õigusaktide muudatused ja suured maksud, mis sunnivad erasektorit osaliselt varimajanduses tegutsema;
52. tuletab meelde, et Valgevene ebasoodsa poliitilise ja majandusliku keskkonna tõttu külmutasid Rahvusvaheline Valuutafond ja Maailmapank 1996. aastal laenuid Valgevenele ning EL tegi sama 1997. aastal; märgib, et see kõik heidutas ja heidutab praegugi välisinvestoreid, kusjuures välismaised otseinvesteeringud moodustavad nüüdseks riigi SKPst ainult 1%;
53. usub, et EL peaks aitama tugevdada Valgevene kodanikuühiskonda, suunates ELi vahendid ümber sellele eesmärgile;
54. on veendunud, et toimiva, läbipaistva ja avatud turumajanduse ülesehitamise alustamiseks on vaja ellu viia põhjalikud institutsioonilised ja struktuurilised reformid;

55. märgib, et ELiga mis tahes vabakaubanduslepingu läbirääkimiste alustamise eeltingimuseks on riigi ühinemine WTOga; kutsub seetõttu Valgevenet üles osalema sisuliselt WTOga ühinemise protsessis; juhib tähelepanu asjaolule, et Valgevene, mis on tolliliidus koos Venemaa ja Kasahstaniga, võiks õppida Venemaa WTOga ühinemise protsessi kogemustest;
56. on veendunud, et EL peaks tegema kõik võimaliku, et kaasata Valgevene tegelikku poliitilisse ja majanduslikku dialoogi ning pakkuma stiimuleid vältimatute ja Valgevene kodanike jaoks äärmiselt oluliste reformide elluviimiseks; märgib sellega seoses ELi Valgevene suhtes kehtivaid sihtotstarbelisi piiravaid majanduslikke meetmeid; on seisukohal, et EL peaks jätkuvalt võtma sihtotstarbelisi individuaalseid piiravaid meetmeid, jätkates samas kodanikuühiskonna ja ettevõtjate toetamist, et lisaks majandustingimuste parandamisele edendada õigusriiki, läbipaistvust ja võitlust korruptsiooniga;

Gruusia

57. juhib tähelepanu asjaolule, et Maailmapanga hinnangu kohaselt on Gruusia maailma üks kiiremini uuenevaid majandusi ja Maailmapank asetab riigi äritegevuseks parimate riikide edetabelis 16. kohale;
58. tunnustab Gruusiat 2008. aasta sõjale järgnenud ülesehitustöö ning uute turgude avamise eest;
59. tunnustab asjaolu, et Gruusia valitsus püüab tugevdada intellektuaalomandi õiguste kaitset, aga märgib, et kõigi riikide võrdluses esineb Gruusias väidetavalt endiselt kõige rohkem piraattarkvara; kutsub sellega seoses Gruusia valitsust üles töötama välja õigusakte intellektuaalomandi õiguste kehtestamiseks, võttes siiski nõuetekohaselt arvesse inimõigusi ja proportsionaalsust;
60. võtab arvesse, et Gruusias on näha märkimisväärset majanduskasvu ja investeerimismäärasid ning rõhutab, et põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubanduspiirkond oleks veel üks tegur, mis toetaks laiapõhjalist majanduskasvu ja tõmbaks ligi välisinvesteeringuid;
61. julgustab Gruusiat täiustama oma õigusakte, parandama oma institutsioonide tõhusust ja tagama oma toodete kõrgeid kvaliteedikontrolli standardid, et vastata Euroopa Komisjoni kehtestatud nõuetele;
62. toetab Gruusia uut hankesüsteemi, mis võimaldab korraldada elektroonilisi enampakkumisi igat tüüpi lepingute puhul, olenemata nende suurusest või laadist; märgib, et Gruusia peaks olema selles valdkonnas ELi liikmesriikidele eeskujuks;
63. palub Gruusial tagada, et pärast põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna alaste läbirääkimiste lõppu vastavad kaubandussoodustuste nõuetele üksnes nendest piirkondadest pärinevad tooted, mis tunnustavad ametlikult enda kuulumist Gruusia riigi koosseisu;

Moldova

64. tunnustab rahuloluga, et Moldova on vaatamata oma majanduse nõrkusele viimastel

aastatel läbi teinud väljapaistva reformiprotsessi ja riik on suurel määral parandanud oma majandusnäitajaid; toonitab sellega seoses Rahvusvahelise Valuutafondi antud rahalise abi ja ELi antud makromajandusliku abi hädavajalikkust;

65. on arvamusel, et tulevast põhjalikku ja laiaulatuslikku vabakaubanduspiirkonda tuleks kohaldada kogu Moldova territooriumile, mis tunnustab ametlikult enda kuulumist Moldova riigi koosseisu;
66. märgib, et praegu tuleb Moldova eksport enamasti põllumajandusest ning sellele on ELi turul tihe konkurents ja ranged nõuded; on seisukohal, et põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubanduspiirkond peaks aitama Moldova eksporti mitmekesistada ja riiki konkurentsivõimelisemaks muuta ning võimaldaks Moldoval tõmmata ligi välisinvesteeringuid, et teha lõpp oma sõltuvusele rahaülekannetest ja minna üle konkurentsivõimelisel ekspordil põhinevale majandusele;
67. rõhutab, et on oluline, et Moldova jätkaks oma infrastruktuuri ning tehniliste eeskirjade, standardimise, vastavuse tõendamise, katsete, turujärelevalve ja metroloogia süsteemide ühtlustamist ELi vastavate süsteemidega;
68. märgib, et teenuste ja investeeringute kaitse valdkonnas on veel vaja teha suuri edusamme;
69. kutsub ELi ametivõime üles osalema rohkem rahumeelse lahenduse väljatöötamisel Moldova territoriaalse taasintegreerimise probleemidele;

Ukraina

70. väljendab heameelt ELi ja Ukraina vahelise põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu sõlmimise üle, arvestades, et see on esimene vabakaubandusleping ELi ja ühe idapartneri vahel; on arvamusel, et antud teedrajav leping ja selle sõlmimiseks peetud läbirääkimistest saadud kogemused on kahtlemata kasulik eeskuju tulevastes DCFTA läbirääkimistes;
71. märgib, et Ukraina on ELi suurim idapartner ja et põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubandusleping avab ELile uue 46 miljoni tarbijaga turu; on arvamusel, et ELi suurim kasu selle vabakaubanduslepingu rakendamisest tuleneb Ukraina stabiilsemast ja etteaimatavamast kaubandus- ja investeerimiskorrast;
72. kiidab heaks Ukraina ametivõimude jõupingutused keskenduda sotsiaalse ja geograafilise ebavõrdsuse kaotamisele, eeskätt pealinna ja regioonide vahel;
73. avaldab kahetsust viivituste pärast assotsieerimislepingule allakirjutamisel, sest see leping on põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna jõustumise eeltingimuseks; avaldab lootust, et allakirjutamist takistavad küsimused lahendatakse peagi;
74. võtab teadmiseks, et komisjon välistas võimaluse kohaldada ajutiselt põhjalikku ja laiaulatuslikku vabakaubanduspiirkonda enne assotsieerimislepingu sõlmimist ja enne Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist; juhib tähelepanu, et nii assotsieerimislepingu kui põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu rakendamine toob kaasa struktuuri- ja poliitilisi reforme, ning soovib seetõttu mõlema kiiret rakendamist;

75. tunnistab, et Euroopa struktuuridesse integreerituse poolest on Ukraina teinud mõningaid edusamme ning hakanud ka järk-järgult kohandama oma õigussüsteemi ELi õigussüsteemiga ja rahvusvaheliste standarditega ning on teinud suuri edusamme OECD standardite ja normide vastuvõtmisel; märgib sellest hoolimata, et Ukraina ettevõtluskeskkond paigutatakse Maailmapanga aruandes „Doing Business” alles 152. kohale, kusjuures piiriülese kaubanduse probleemid süvenevad;
76. rõhutab, et põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu tulemuslik rakendamine sõltub suurel määral poliitilisest tahtest ja haldussuutlikkusest kõiki selle sätteid õigeaegselt ja täpselt rakendada; mõistab, et see on Ukraina jaoks tõsine proovikivi, kuna minevikus ei ole Ukraina majanduse ja riigikorra reformimine alati edukas olnud ning riigil tuleb endiselt kõvasti pingutada, et tulla toime kõigi oma kohustustega WTOga ühinemise protsessi raames ja kohustustega Maailmapanga ja Rahvusvahelise Valuutafondi ees;
77. kordab, et põhjalikke majanduslikke, poliitilisi ja institutsioonilisi reforme – koos kodanikuühiskonna organisatsioonide ja võrgustike ulatusliku ja pideva osalusega – tuleb kiirendada ning neid ellu viia terviklikumalt ja järjepidevamalt, et tagada põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu nõuetekohane rakendamine ja saada sellest loodetud kasu; eelkõige nõuab majandusreformide jätkumist põllumajandus-, energia- ja transpordisektoris;
78. on mures Ukraina ettevõtlus- ja investeerimiskeskonna halbade näitajate pärast, mis tulenevad mitmest institutsioonilisest ja süsteemsest puudusest, nagu turuletuleku tõkked, haldusload, halduskontrollide liigne hulk, läbipaistmatud maksu- ja tollisüsteemid ning halb haldustava, ebastabiilne ja läbipaistmatu õigussüsteem ja selle kehv toimimine, nõrk ja korrumppeerunud avalik haldus ja kohtuvõim, lepingute kesine jõustamine ja omandiõiguste ebapiisav kaitse, infrastruktuuri vähene areng ja monopoliseerimine; nõuab tungivalt, et Ukraina valitsus kiirendaks reformiprotsessi, et kõrvaldada mainitud takistused vabale ja õiglasele ettevõtlusele ja kaubandusele;
79. kutsub Ukraina valitsust üles lahendama tulemuslikumalt ettevõtlussektori probleeme, milleks on eelkõige juurdepääs laenudele ja maale, hüpoteegid, sooduslaenud väikestele arenevatele põllumajandusettevõtjatele, lihtsustatud ja läbipaistvam maksukogumissüsteem, käibemaksu tagastamine eksportijatele, tollivormistusteenused ja heakskiitmise kord impordi puhul, VKEde sektori edendamine ning õiguskaitse parandamine materiaalse vara ja intellektuaalomandi kaitse valdkonnas, kuna kõigil neil teguritel on vahetu ja otsene mõju ELiga sõlmitud kaubandussuhete kvantiteedile ja kvaliteedile ning ELi otseste välisinvesteeringute sissevoolule Ukrainasse;
80. kutsub Ukrainat üles kohandama oma riigisiseseid õigusakte, et aidata kaasa vabale ja segamatule gaasitransiidile ELi liikmesriikidesse; märgib, et see protsess peaks hõlmama gaasisektori restruktureerimist ning energიაinfrastruktuuride õiglast reguleerimist, et luua võrdsed tingimused välismaistele tarnijatele, välismaistele tarbijatele ja kohalikule energianõudlusele; nõuab ELi ja Ukraina vahelist tõhustatud koostööd energiasektoris, Ukraina energiasektori integreerimist ELi energiasfääri ning ühiste ajakohastamis- ja arenguprojektide algatamist energიაinfrastruktuuri valdkonnas; kutsub valitsust üles rakendama kolmandat energiapaketti;
81. avaldab lootust, et Ukrainal on piisavalt poliitilist tahet ja julgust, et luua poliitilised ja seadusandlikud tingimused põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu täielikuks

ja õigeaegseks rakendamiseks, mis oleks selle elanikkonnale äärmiselt kasulik;

82. kutsub ELi ametivõime üles toetama rohkem Ukraina haldusstruktuuride tulemuslikumaks muutmist ja ELi standardite edendamist valitsemistava valdkonnas;

o
o o

83. palub nõukogul, komisjonil ja Euroopa välisteenistusel võtta ülaltoodud kaalutlusi ja soovitusi asjakohaselt arvesse Armeenia, Aserbaidžani, Gruusia, Moldova ja Ukrainaga sõlmitavate assotsieerimislepingute kaubandust käsitlevate osade rakendamisel ning ELi kaubandussuhete edendamisel Valgevenega;

84. palub komisjonil anda regulaarselt ja põhjalikult Euroopa Parlamendile aru läbirääkimiste käigust ning iga põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu jõustumise järgsest rakendamise käigust;

85. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ja komisjoni asepresidendile, Euroopa välisteenistusele ning liikmesriikide ja idapartnerluse riikide valitsustele ja parlamentidele.